

SUOMEN VIRON-INSTITUUTIN SÄÄTIÖ - STIFTELSEN FÖR FINLANDS INSTITUT I ESTLAND TOIMINTAKERTOMUS 2004

Suomen Viron-instituutin säätiö ylläpitää sääntöjensä mukaan Suomen Viron-instituuttia. Instituutin tehtävä on kehittää suomalais-virolaisia kulttuurisuhteita ja koulutusyhteistyötä, tiedottaa Suomesta sekä edistää Suomen ja Viron yhteyksiä yhteiskunta- ja elinkeinoelämän eri aloilla. Toimintavuosi oli säätiön kahdestoista.

SÄÄTIÖN TOIMIELIMET

Valtuuskunta

Sääntöjen mukaan säätiön toimintaa valvoo valtuuskunta, johon toimintavuotena ovat kuuluneet yliopistonlehtori Laura Assmuth, professori Pentti Leino, professori Erkki Pihkala, professori Kalervo Hovi, kirjastonjohtaja Henni Ilomäki, lehtori Liisa Elina Kujanpää, toimittaja Hannu Marttila, kirjailija Harri Raitis, asianajaja Eero Relas, lehtori Hannu Remes, kirjailija Juhani Salokannel, kulttuuritoimenjohtaja Lassi Saressalo, professori Jukka Sarjala, toiminnanjohtaja Markku Tanner, professori Paavo Uronen ja professori Jarmo Virmavirta.

Puheenjohtajakseen valtuuskunta valitsi Pentti Leinon ja varapuheenjohtajakseen Erkki Pihkalan ja Paavo Urosen.

Toimintavuoden aikana valtuuskunta on pitänyt yhden kokouksen 15.4.2004.

Hallitus

Säätiön asioita hoitaa hallitus. Siihen kuuluvat sääntöjen mukaan opetusministeriön ja Tuglas-seuran kummankin erikseen nimeämä jäsen ja valtuuskunnan puheenjohtaja sekä 3–6 valtuuskunnan kolmivuotiskaudeksi valitsemaa jäsentä. Hallituksen jäsenet olivat toimintavuotena filosofian lisensiaatti Paula Sajavaara, filosofian maisteri Suvi Ahola, kulttuuriasiainneuvos Kimmo Aaltonen (opetusministeriö), filosofian tohtori Riho Grünthal, professori Pentti Leino, johtaja Lauri Ståhlberg, toimittaja Seija Wallius (Tuglas-seura) ja professori Seppo Zetterberg.

Puheenjohtajakseen hallitus valitsi Paula Sajavaaran ja varapuheenjohtajakseen Suvi Aholan. Hallitus on kokoontunut kolme kertaa (12.3., 10.6. ja 19.10.) Kevään kokousmatka tehtiin Tallinnaan 10.6.

Suomen Viron-instituutin johtaja Martti Turtola on ollut kutsuttuna läsnä sekä valtuuskunnan että hallituksen kokouksissa.

Säätiön luottamushenkilöille ei ole maksettu kokouspalkkioita. Matkakulut on korvattu laskun mukaan.

Tilintarkastajat

Säätiön tilintarkastajina ovat toimineet Mauri Savinainen (KHT) ja Mauno Tervo (KHT) sekä varatilintarkastajina Erkki Ahokas ja Eero O. Rissanen (KHT).

Kirjanpitäjä, asiamies

Säätiön kirjanpitäjänä on ollut ekonomi Outi Rihkola (Machinator Oy). Säätiön sivutoimisena asiamiehenä on toiminut Juha Kääriäinen. Asiamies on vastannut instituutin juoksevista asioista Suomessa ja toiminut säätiön valtuuskunnan ja hallituksen kokouksissa sihteerinä.

TALOUS

Opetusministeriö myönsi säätiölle vuodelle 2004 käytettäväksi Suomen Viron-instituutin toimintaan 327 500 euroa. Lisäksi säätiö sai ministeriöltä 15 000 euroa käytettäväksi suomen kielen ja kulttuurin opetukseen ja 2000 euroa euroa käytettäväksi Suomen Viron-instituutin kirjastojen kehittämiseen. Svenska Kulturfondet myönsi suomenruotsalaisen median edistämiseksi Virossa säätiölle Runebergin juhluvuoden merkeissä 2000 euroa. Jorma Uotisen tiimi sai Viron kulttuurirahastolta I.D.A.-tanssifestivaalin anomuksesta 100 000 kruunun palkkion, ja suurlähetystö vastasi esityksen jälkeisestä vastaanotosta; instituutti maksoi vain matkat ja majoitukset.

Instituutti on saanut sponsoritukea lähinnä tilavuokrien osalta muun muassa seuraavilta tahoilta: Eesti Kirjanike Liit, Eesti Muusikaakadeemia, Eesti Rahva Muuseum, Eesti Rahvusraamatukogu, Tartu Linnaraamatukogu, Tartu Linnamuuseum, Tartu Tampere maja, Tartu ülikool, Tartu Kristlik Noortekodu, kahvila Shakespeare, Tarton Lelumuseo. Kiertonäyttelyiden osalta instituutti on vastannut vain näyttelymateriaalien kuljetuskuluista.

Säätiön taloudellinen asema vuoden vaihteessa ilmenee oheisesta tuloslaskelmasta ja taseesta.

TOIMITILAT

Tallinnassa instituutti sijaitsee Viron kirjailijaliitolta vuokratussa tilassa osoitteessa Harju 1. Henkilökunnan työhuoneiden lisäksi 189 neliömetrin huoneistossa on kirjasto, lehtihuone, 10 hengen neuvotteluhuone sekä noin 40-paikkainen luentosalin. Luentosalissa on erityisesti opiskelijoiden käyttöön tarkoitettu pääte, jossa on internetyhteys. Lisäksi salissa on tv- ja videolaitteet. Tartossa instituutti sijaitsee niin ikään Viron kirjailijaliitolta vuokratussa tilassa osoitteessa Vanemuise 19. Henkilökunnan työhuoneiden lisäksi 75 neliömetrin huoneistossa on lukusali/kirjasto, jossa yleisölle tarkoitettu

internetyhteys, sekä kokous- ja opetustila, jossa asiakkaat voivat katsoa TV Finlandia ja videoita. Instituutin johtajaa varten säätiö vuokrasi vuonna 2001 asunnon osoitteessa Süda 11-11 (10118 Tallinn). Johtaja on maksanut asunnosta säätiölle vuokravastiketta. Asunnon vuokrasopimus päättyi 31.12.2004.

HANKINNAT

Tarton osastoon hankittiin toimintavuoden aikana uusi, monikäyttöinen kopiokone-skanneri-laserkirjoitin ja opetuskäyttöön CD-kasettisoitin.

KIRJASTO

Instituutin kirjastoja Tallinnassa ja Tartossa on uusittu poistamalla vanhoja kirjoja ja hankkimalla kustantajilta uusia sekä lahjoituksina että ostamalla. Kustantamot ovat tavallisesti myöntäneet tilauksista alennuksen. Poistetut teokset on lahjoitettu Tallinnassa virolaisille suomen kielen opettajille ja Tartossa kaupunginkirjaston pohjoismaisen kirjallisuuden osastoon. Suomen Pietarin Instituutista on hankittu venäjänkielisiä kirjoja, joita on lahjoitettu Itä-Virumaalla Narva kolledžille.

Tallinnaan ja Tarttoon on tullut kuusi suomalaista ja neljä virolaista päivälehteä sekä yhteensä noin viisikymmentä suomalaista ja virolaista aikakauslehteä ja -kirjaa. Suomalaiset lehdet on saatu pääosin vapaakappaleina. Tartossa on jatkettu Suomea koskevien artikkelien arkistointia virolaisista päivälehdistä Postimees, Päevaleht, SL-Õhtuleht sekä viikkolehdistä Eesti Ekspress ja Sirp.

Kertomusvuoden heinä-elokuussa luetteloitiin koko instituutin Tarton osaston kirjasto ja Tallinnan osaston kaunokirjallisuus URRAM:iin <http://urr.urania.ee/finst/avalik/avaleht/avaleht.php>. Luetteloinnin tekivät Kristi Kaljuvee, Agne Tamm ja Aimi Tedresalu.

KOTISIVU

Instituutin kotisivut osoitteessa www.finst.ee ovat toimivat ja ajan tasalla. Sivuilla on runsaasti linkkejä, ja tapahtuma-arkisto antaa kattavan kuvan instituutin toiminnasta. Sivuilta löytyvät tiedot myös instituutin ulkopuolella tapahtuvasta Suomeen ja suomalaiseseen kulttuuriin liittyvästä toiminnasta Virossa. Lisäksi sivuille on koottu linkit suomalaisessa mediassa julkaistuihin Viroa käsitteviin artikkeleihin ja uutisiin ja virolaisessa mediassa julkaistuihin Suomea koskeviin artikkeleihin ja uutisiin. Suomen Viron-instituutin internetsivustoa kehitetään ja päivitetään säännöllisesti. Vuonna 2004 sivuilla vierailtiin 16 460 kertaa (8 360 kertaa vuonna 2003).

LAHJOITUKSET JA YHTEISTYÖ

Molempiin kirjastoihin on saatu lahjoituksina kirjoja, äänilevyjä ja videoita. Kirjastoihin on saatu lahjoituksina myös suomalaiset päivälehdet sekä suuri osa suomalaisista aikakauslehdistä ja -kirjoista. Edellisvuosien tapaan on Tallinnaan saatu lahjoituksena Finlandia-palkintoehdokkaat ja voittajateos. Tarton osasto lahjoittaa edelliskuukauden

Helsingin Sanomat ja Turun Sanomat edelleen Tarton yliopiston kirjastoon, kertomusvuonna aiempien lehtien lisäksi Runeberg-vuoden kunniaksi myös ruotsinkieliset lehdet Hufvudstadsbladet, Åbo Underrättelser ja Vasabladet. Aiempien vuosien suomalaiset aikakauslehdet ja -kirjat lahjoitetaan Tarton yliopiston kirjastoon ja Tarton kaupunkikirjastoon.

Ohjelman järjestämisessä ovat talousvastuuta jakaneita yhteistyökumppaneita olleet mm. Adamson-Ericu Muuseum, Center for International Mobility CIMO, Eesti Filmiarhiiv, Haridus- ja teadusministerium, Eesti Ingerisoomlaste Liit, Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Kirjanike Liit, Eesti Kunstimuuseum, Eesti Muusikaakadeemia, Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus ENUT, Eesti Raadio, Eesti Rahva Muuseum, Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Sotsiaalministerium, Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum, Kaitseministerium, Eesti Ühingute Liit, Keilan kaupunki ja kunta, Kesälukioseura, Kustannusosakeyhtiö Otava, Tarton yliopiston Narva Kolledž, Old Town Maestro's Hotell, Opetushallitus, Opetusministeriö, Selkouutiset, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Suomen Kulttuurirahasto, Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus, Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus, Suomen suurlähetystö Tallinnassa ja sen Tarton toimipiste, Sihtasutus Pro Narva, Sokos Hotel Viru, Suomen Kirjailijaliitto, Suomen työelämän infopiste Tallinnassa, Tallinna Kanutiaia Noortemaja, Tallinna Pedagoogikaülikool, Tartu Maakonna Muuseum, Tampere Maja, Upsala Maja, Tarton yliopisto, Tartu Kunstimaja, Tartu Kunstimuuseum, Tartu Kutsehariduskeskus, Tartu Linnamuuseum, Tartu Rahvaülikool, Teater Vanemuine, Tuglas-seura, Turun ammatti-instituutti, kustantamo Tänapäev, Valgan kaupunki, Vanemuine-teatterin kahvila Shakespeare, kustantamo Varrak, Viljandi Linnaraamatukogu, Võrun kaupunki.

Suomalais-virolaisten kulttuurisuhteiden kehittämisessä ovat yhteistyökumppaneita olleet muun muassa seuraavat laitokset, yhteisöt ja yritykset tai niitä edustavat henkilöt:

Eesti Akadeemiline Raamatukogu, Ateneumin taidemuseo, Baltic Times, Center for International Mobility CIMO, Eesti Ekspress, Eesti Ingerisoomlaste Liit, Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Kirjanike Liit, Eesti Kultuuriministerium, Eesti Kunstimuuseum, Eesti Muusikaakadeemia, Eesti Kontsert, Eesti Kunstiakadeemia, Eesti Lastekirjanduse Teabekeskus, Eesti Muinsuskaitse Selts, Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus ENUT, Eesti Päevaleht, Eesti Raadio, Eesti Raamat, Eesti Rahva Muuseum, Eesti Rahvusraamatukogu ja Soome Saal, Eesti Soome Selts, Eesti Teatriliit, Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum, Eesti Televisioon, Elukiri, Elvan kaupunki, Emakeele Õpetajate Selts, Esittävän säveltaiteen edistämiskeskus ESEK, Estonia Selts, Euroopa Liidu Infokeskus, Fenno-Ugria, Finlands Festivals, Haridusministerium, Helsingin Sanomat, Helsingin yliopisto, Ingeri Maja, Jyväskylän yliopisto, Kaitseministerium, Kaleva, Kanal 2, Kansallisarkisto, Kauppalehti ja Kauppalehti Optio, Keilan kaupunki ja kunta, Kesälukioseura, elokuvateatteri Sõprus, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Kouvolan Sanomat, Kustannusosakeyhtiö Otava, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Kymen Sanomat, Looming, Luovan Säveltaiteen Edistämisseäiti LUSES, Maan-

puolustuskorkeakoulu, Marttaliitto ja Uudenmaan Martta-piiriliitto, Matkailun edistämiskeskus, Narva Keskraamatukogu, Nordic-koulutus, Pimedate Ööde Filmifestival, Põhja-jamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo Tallinnassa ja Tartossa, Postimees, Rootsi Mihkli kirik, Sanoma-WSOY, sihtasutus Pro Narva, Sotahistoriallinen Seura, Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus, Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus, Suomalais-virolainen liikemiesklubi SEKE, Suomen Akatemia, Suomen eduskunta, Suomen Elokuvasäätiö, Suomen elokuva-arkisto, Suomen evankelisluterilainen kirkko, Suomen Kansallisooppera, Suomen Kansanopistoyhdistys, Suomen Kirjailijaliitto, Suomen kirjastoseura, Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutti, Suomen Sinfoniaorkesterit ry, Suomen sotaveteraanien Viron osasto, Suomen työelämän infopiste Tallinnassa, Suomenpoikien veteraanilyhdistys, Suomen Yleisradio, taideyhdistys Pallas, Tallinna Kanutiaia Noortemaja, Tallinna Kinomaja, Tallinna Linnavalitsus, Tallinna Pedagoogikaülikool, Tallinna Poliitiliste Naisorganitsatsioonide Ümarlaud, Tallinna Soome kool, Tallinna Toomkirik, Tampere Maja, Tampereen yliopisto, Tartu Hugo Treffneri gümnaasium, Tartu Linnaraamatukogu, Tartu kunstikõrgkool, Tartu Ülikool, Tartu Ülikooli Ajaloomuuseum, Tartu Ülikooli raamatukogu, Tartu Lasteteater, Teater Vanemuine, Teater Varius, Tieteellisten seurain valtuuskunta, Turun yliopisto, Ungari Instituut, Upsala Maja, Valga kultuuri- ja huvialakeskus, Vantaan kaupunki, kustantamo Varrak, Vikerraadio, Viljandi Kultuurikolledž, Viljandi muuseum, Virumaa Teataja, aikakauslehti Võõgorod, Õpetajate Leht, Äidinkielen opettajain liitto ry; lisäksi mm. Virossa toimivat ulkomaiset kulttuuri-instituutit sekä Elvan, Juurun, Kosen, Kuressaaren, Narvan, Paiden, Rakveren, Valgan ja Võrun kirjastot.

Oman ohjelmatoimintansa ohella instituutti on perustamisestaan lähtien tukenut suomalaisen kulttuurin tuontia Viroon avustamalla erilaisten tilaisuuksien järjestäjiä ja yksittäisiä taiteilijoita tai muita esiintyjiä apurahoin tai päivärahoja tai matka- ja majoituskuluja maksamalla. Tartossa on tuettu myös vironnosprojekteja.

HENKILÖSTÖ

Instituutin johtajana on toiminut valtiotieteen tohtori Martti Turtola. Johtajan toimipaikkana on instituutin Tallinnan toimipiste. Muina toimihenkilöinä Tallinnassa ovat olleet kulttuurisihteerit Maimu Berg ja Milena Salonen, instituutin sihteeri Viia Väli ja toimistos sihteeri Kersti Kotkas. Tarton osastossa ovat työskennelleet kulttuurisihteerit Järvi Lipasti ja Pertti Pyhtilä. Syksyllä 2003 avoimeksi julistettuun Tarton toimistosihteerin virkaan valittu Maarja Keba aloitti työskentelyn 1.1.2004.

CIMO:n välittämänä harjoittelijoina toimivat Tartossa kevätkaudella opetusharjoittelija Juha-Matti Aronen ja syyskaudella opetusharjoittelija Anu Laitila sekä syyskaudella kulttuurisihteeriharjoittelija Jaakko Junttila. Mikkelin ammattikorkeakoulusta oli kolmen kuukauden harjoittelujaksolla Viljandi Kultuurikolledžissa Hanna Runonen, joka koosti instituutin toivomuksesta Viljandi FOLKin yhteyteen Suomi-infopisteen. Harjoittelijoiden ohjaajina ovat toimineet Tarton osaston kulttuurisihteerit.

HENKILÖSTÖN KOULUTUS

Henkilökunnan kevään suunnittelu- ja koulutuspäivä järjestettiin 28.-29.1. Pärnussa. Kokousten lisäksi tutustuttiin Endla-teatteriin ja vierailtiin kaupunginkirjastossa. Instituutin koulutus- ja opintomatka tehtiin 8.–9.6. Setumaalle. Matkalla tutustuttiin Setu Talumuuseumiin ja Setu muuseumiin sekä käytiin päivämatkalla mm. Piusassa. Matkan oppaana toimi Setokongressin vanhin Ahto Raudoja.

Henkilökunnan edustajat ovat osallistuneet seuraaviin koulutustilaisuuksiin: Suomen työmarkkinoiden infopäivä 28.10. ja projektkirjoittamisen kurssi 17.11. Tarton Kansalaisopistossa (Maarja Keba). Viron sanomalehtien liiton koulutuspäivä 18.11. ja multimediallisen opintojen loppuun saattaminen Jyväskylän yliopistossa (Pertti Pyhtilä), lissensiaationopintojen jatkaminen ja englannin kielen kurssi (Järvi Lipasti), englannin kielen kurssi (Viia Väli).

Toimintavuoden aikana henkilökunta on vierailut erilaisissa kulttuuritapahtumissa Suomessa. Instituutin henkilökunta on myös ottanut osaa erilaisiin Suomen ja Viron kulttuurisuhteiden kannalta keskeisiin Suomessa ja Virossa järjestettyihin seminaareihin, konferensseihin ja luentotilaisuuksiin.

LUOTTAMUSTOIMET

Kulttuurisihteri Maimu Berg on Viron naisliiton kunniajäsen, Viron kirjailijaliiton hallituksen ja Viron journalistiliiton jäsen, Viron taidemuseon rakennussäätiön johtokunnan ja liikkeen Alkoholivapaa Viro (AVE – Alkoholivaba Eesti) Tallinnan johtoryhmän jäsen sekä Baltian kulttuuripalkintolautakunnan ja julkaisujen Vyshgorod ja Elukiri kollegiumin jäsen. Martti Turtola on ollut Tubina Seltsin ja Estonia Seltsin jäsen. Kulttuurisihteri Järvi Lipasti on Viron äidinkielen seuran jäsen sekä Viron valtion tutkinto- ja kvalifikaatiokeskuksen opintosuunnitelmajaoston suomen kielen lautakunnan jäsen. Kulttuurisihteri Pertti Pyhtilä kuuluu Tarton Lelumuseon neuvottelukuntaan ja toimii Suomi-Seuran Etelä-Viron ulkосуomalaisten tukihenkilönä. Pyhtilä on lisäksi Heureka suomalais-virolaisen InterregIIIA-projektin ”Museot, tiedekeskus ja opetus” ohjausryhmän jäsen. Pyhtilä osallistui myös Tarton kaupungin delegaatioon Turun hansapäiville.

VIERAILUJA

Instituutissa on kuluneen vuoden aikana vierailut useita sekä suomalaisia että virolaisia ryhmiä, joille henkilökunta on esitellyt instituutin historiaa, toimintaa ja rakennetta sekä kuluvan kauden ohjelmaa ja käynnissä olevia projekteja. Virolaisille ryhmille on lisäksi haluttaessa pidetty lyhyt esitelmä jostakin suomalaisen kulttuurin alueesta. Myös instituutissa vierailleille suomalaisryhmille, jotka yleensä koostuvat eri laitosten tai yhtiöiden työntekijöistä tai opiskelijoista, on aina pyritty järjestämään instituutin toiminnan esittely.

PALVELUTOIMINTA

Instituutin Tallinnan ja Tarton toimipaikat ovat olleet yleisölle avoinna arkisin klo 10–16, Tartossa lisäksi keskiviikkoisin klo 10–18. Muina aikoina ovet on pidetty avoimina sopimuksen mukaan.

Osa instituutin toiminnasta on tiedonvälitystä. Henkilökunta etsii ja välittää tietoa kulttuurin, koulutuksen sekä yhteiskunta- ja elinkeinoelämän eri aloilta. Henkilökunta vastaa erilaisiin puhelimitse, sähköpostitse, kirjeitse tai vierailujen yhteydessä esitettyihin Suomea koskeviin kysymyksiin. Instituutin henkilökunta avustaa myös tarvittaessa eri alojen suomalaisia edustajia erilaisten tapahtumien ja näyttelyiden järjestämisessä Viroon sekä kontaktien luomisessa paikallisiin toimijoihin. Tallinnassa ja Tartossa on lisäksi tarjolla maksuton internetyhteys. Myös instituutin ajan tasalla olevat kotisivut toimivat hyvänä informaation lähteenä. Instituutin kulttuurisihteerit päivittävät suoraan tapahtumia mm. verkossa olevaan suurlähetystön tapahtumakalenteriin.

Oman palvelu- ja ohjelmatoimintansa ohella instituutti on yhteistyössä toisten osapuolten kanssa järjestänyt virolaiselle yleisölle erilaisia tilaisuuksia ja koulutusta. Lisäksi monet järjestöt, yhdistykset ja liikeyritykset ovat järjestäneet kokouksia, seminaareja ja luentotilaisuuksia instituutissa vuokraten sen tiloja ja palveluksia. Instituutin kirjastoja Tallinnassa ja Tartossa käyttävät opiskelijat ja myös muut kiinnostuneet. Tallinnassa kirjastossa vierailevat muun muassa Tallinnan pedagogisen yliopiston opiskelijat ja Tarton kirjastossa Tarton yliopiston ja Tarton kansanopiston opiskelijat sekä Tarton suomalaisen koulun oppilaat. Sekä Tallinnan että Tarton kirjastoa käyttävät myös muiden paikallisten oppilaitosten opiskelijat, jotka valmistavat Suomeen ja suomalaiseen kulttuuriin liittyviä opinnäytteitä.

SUOMEN VIRON-INSTITUUTIN OHJELMATOIMINTA 2004

Yleiskatsaus ohjelmatoimintaan

Suomen Viron-instituutin toiminnan ytimenä ovat omissa tiloissa järjestettävät tilaisuudet, tapahtumat ja kokoontumiset sekä koulutus- ja näyttelytoiminta ja paikallisten ryhmien vierailut ja luentotilaisuudet. Instituutin ohjelmatoimintaan vaikuttavat virolaisen yhteiskunnan nopea muuttuminen sekä kulloinkin Virossa ajankohtaiset kysymykset, ongelma-alueet sekä Suomen ja Viron välisissä kulttuurisuhteissa painottuvat keskeiset teemat.

Instituutin työntekijät ovat esiintyneet useissa tilaisuuksissa ja pitäneet kukin oman erityisalansa luentoja ja esitelmää. Johtaja Turtola on esitelmöinyt erilaisissa tilaisuuksissa sekä Virossa että Suomessa. Kulttuurisihteeri Berg on luennoinut mm. Juurun kirjastossa, Pärnu-Jaagupissa ja Viljandissa, Tarton Hugo Treffnerin lukiossa, Suomen ja Viron suhteista Suomen Saksan-instituutissa sekä Taideakatemiassa (Die Akademie der Künste) Berliinissä, Suomi-instituutissa Ateenassa, Suomen Viro-yhdistysten liitossa,

Suomen Kirjailijaliitossa, Viron eläkeläisliitossa, Suomen työelämän infopisteessä Tallinnassa. Kulttuurisihteerit Salonen on luennoinut Tallinn Commercial Collegessa aiheesta Cultural Relations Between Finland and Estonia ja ollut mukana Pohjoismaiden ministerineuvoston järjestämässä Nordprolink-koulutuksessa. Turtola, Berg ja Salonen ovat pitäneet luentoja Tallinnan pedagogisen yliopiston suomenopiskelijoille. Turtola ja Salonen ovat esitelmöineet Nordic-koulutukseen osallistuvilla ryhmillä. Pyhtilä piti 2.4. esitelmän Salon Viro-seurassa ja Tuglas-seuran kaupunkisarjan avausluennon 21.9. otsikolla Yliopistokaupunki Tartto. Suomen Viron-instituutin henkilökunta on tehnyt myös erilaisia suomalais-virolaisia kulttuurisuhteita koskevia käännostöitä sekä tarvittaessa toiminut erilaisissa tilaisuuksissa tulkkina. Sekä johtaja että kulttuurisihteerit ovat myös kirjoittaneet sekä virolaisiin että suomalaisiin aikakaus- ja sanomalehtiin.

Suomen Viron-instituutin tärkeimpiä tehtäviä on sen toiminta-aikana ollut suomen kielen aseman parantaminen ja virolaisten suomen kielen opettajien täydennyskoulutus Virossa. Toimintavuoden aikana instituutti järjesti suomenopettajille kaksi viikonloppuseminaria. Kevätseminaari pidettiin Tallinnassa, syysseminaari Tartossa. Suomenopettajien kesäkurssi järjestettiin kertomusvuonna ensimmäistä kertaa Suomessa. Turussa 16.–20.8. järjestetyn kesäkurssin tarkoituksena oli suomen kielen suullisen ja kirjallisen kielitaidon kehittämisen lisäksi luoda uusia kontakteja ja yhteistyötä sekä alan virolaisten opettajien että virolaisten ja suomalaisten opettajien välillä sekä käynnistää vuoden 2005 aikana toteutettava ammatillisen suomenopetuksen oppimateriaaliprojekti. Keväällä järjestettiin myös perinteinen Agricola-olympiadi Tartossa yhteistyössä Viron opetus- ja tiedeministeriön, Tarton yliopiston ja Tallinnan pedagogisen yliopiston kanssa, ja syksyllä vietettiin Aleksis Kiven päivää Forseliuksen lukiossa Tartossa. Lokakuussa luotiin suomen kielen opettajien oma email-lista: soome.opetajad@lists.ut.ee. Tartossa CIMO:n harjoittelijat pitivät suomen kielen kursseja Tarton yliopiston kielikeskuksessa kuudelle ryhmälle. Viron valtion tutkinto- ja kvalifikaatiokeskuksen opintosuunnitelmaajaoston suomen kielen aineneuvoston kokoukset pidettiin vuonna 2004 Tarton osaston kokoustilassa.

Suomen Viron-instituutin aloitteesta vuonna 2002 syntynyt Suomen ja Viron kansallisoopperoiden ensimmäinen laaja-alainen yhteisprojekti Tauno Pylkkäsen ooppera *Mare ja hänen poikansa* jatkui kertomusvuoden aikana. Instituutti on auttanut Pylkkäsen oopperan concertante-esitysten ja levytyksen toteuttamisessa sekä työpanoksellaan että taloudellisena tukijana. Kulttuurisihteerit Salonen toimi harjoitusten aikana oopperan kuorojen suomen kielen konsulttina. Suomen Kansallisoopperan johtaja Erkki Korhonen ja Viron kansallisooppera Estonian johtaja Paul Himma allekirjoittivat Suomen Viron-instituutissa 11.2.2004 järjestetyssä tiedotustilaisuudessa projektin yhteistyösopimuksen. Instituutti oli mukana myös oopperasta 7.9. pidetyssä tiedotustilaisuudessa, joka uutisoitiin sekä Suomessa että Virossa. 10.–11.9. kuultiin ja äänitettiin oopperan concertante-esitykset Tallinnassa Estonian konserttisalissa. Oopperan solisteina olivat Kirsi Tiuhonen, Juha Uusitalo, Raimo Sirkiä, Esa Ruuttunen, Juha Riihimäki ja Kai

Valtonen. Viron kansallisooppera Estonian orkesteria ja Ellerhein-tyttökuorolla vahvistettua oopperakuoroa johti kapellimestari Hannu Lintu. Ensi-illan vastaanottoa isännöi Suomen Viron suurlähettiläs Jaakko Blomberg. Ondine julkaisee oopperan äänitteen keväällä 2005, jolloin se myös kuullaan konserttiesityksenä samalla kokoonpanolla Suomen Kansallisoopperassa.

Tartossa alkoi Granö-luentojen sarja yhteistyössä Tarton yliopiston ja Turun yliopistosäätiön kanssa. Sarjan aloitti prof. **Lea Pulkkinen** 11.–13.3. luennolla *A longitudinal study on social development as an impetus to a school reform towards an integrated school day* ja seminaarilla, jonka aiheena oli *Genetic and environmental factors in adolescent behavior* (yhteistyössä Tarton yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan dekaanin **Jüri Allikin** kanssa). Seuraavina olivat prof. **Aila Lauhan** Granö-luento ja seminaari 21.–22.4. *The social and political role of the Lutheran church in Finland in the 20th century*, seminaari Villa Tammekannissa *The Finnish churches in the Cold War* (yhteistyössä teologisen tiedekunnan dekaanin **Riho Altnurmen** kanssa) ja Kansanterveyslaitoksen pääjohtajan **Pekka Puskan** Granö-luento ja seminaari 28.9. *The North Karelia Project in Finland and lessons for global chronic disease prevention* (yhteistyössä dosentti **Raul Kiivetin** kanssa). Yhteistyössä Tarton yliopiston multimediakeskuksen kanssa luennot videoitiin, ja niitä voi katsella osoitteessa: <http://video.ut.ee/soome.htm>

Suomalaiselle kuvataiteilijalle Helene Schjerfbeckille omistettua päivää vietettiin Viron kansalliskirjastossa 2.12. Kirjaston Suomen salissa kuultiin kaksi luentoa. Suomen taide-museo Ateneumin intendentti Leena Ahtola-Moorhouse puhui Schjerfbeckistä taiteilijana ja kirjailijana Jarkko Laine piti esitelmän Schjerfbeckin elämäntyöhön vaikuttaneesta runoilijasta Edith Södergranista. Samana iltana nähtiin Teater Variuksen valmistama ja instituutin tuottama, Heidi Sarapuun kirjoittama ja ohjaama näytelmä *Värvide igatsus – Helen Schjerfbeck*, jonka lavastaja oli Karmo Mende ja koreografi Marina Volkova. Näytelmän nimiosassa nähtiin Haide Männamäe ja muissa osissa Terje Rinne, Peeter Kaljumäe, Raivo Parrik, Janno Pokk ja Ketter Orav. Ensi-illan jälkeen instituutti järjesti vastaanoton kirjaston kahvilassa.

Tallinnassa järjestettiin Viru-hotellin konferenssikeskuksen Grande-salissa 11.5. Suomen ja Viron yhteisseminaari Hyvinvointivaltio – Heaoluriik. Seminaarin aamupäivän esiintyjä olivat professori Pauli Kettunen (*Sopimusyhteiskunnan kehityksestä Pohjoismaissa*), Tarton yliopiston professori Marju Lauristin (*Hyvinvointivaltio sosiologin näkökulmasta*) sekä poliitikko ja kauppatieteilijä Kalev Kukk (*Heaoluriik versus priiküüdiriik*). Iltapäivällä esitelmöivät Viron ammattiyhdistysten keskusliiton hallituksen esimies Harri Taliga (*Heaoluriik, kellele ja kuidas?*) ja professori Seppo Hentilä (*Pohjoismaiden hyvinvoinnin perinne ja sen merkitys nykypäivän näkökulmasta*).

Tallinnassa jatkoi aktiivisesti toimintaansa kääntäjäklubi, joka kokoontui toimintavuoden aikana instituutin tiloissa säännöllisesti kerran kuussa (20.1., 26.2., 31.3. 18.5.,

21.5., 20.9., 26.10. ja 30.11.) Kääntäjäklubissa tavattiin toimintavuoden aikana FILI:n edustaja ja kirjailija Jarkko Laine ja Tartossa Aleksis Kiven *Seitsemän veljeksien* viron-taja Aivo Lõhmus. Tauno Vahterin käännöksestä piti esitelmän Piret Saluri, sanakirjan *Soome-Eesti suursõnaraamat* tekijät kertoivat työstään, tehtiin erilaisia käytännön käännöstitä, joita käsiteltiin ryhmässä. Kirjallisuuden alalla tutustuttiin uusiin suomalaisen kirjallisuuden vironnoksiin ja käynnistettiin kaksi käännösprojektia, Yrjö Jylhän *Kiirastuli*- kokoelman ja Leena Laulajaisen runosadun *Lumottu lipas* viron-taminen. Yhteistyössä Tarton Forselius-lukion kanssa järjestettiin kertomusvuonna suomalaisen kirjallisuuden virtuaaliarvostelujen kilpailu Virtuaalkass 2004. Naistenpäivänä järjestettiin Tartossa naiskirjallisuusseminaari Naisnägemus fantasia- ja tieteiskirjallisuudesta yhteistyössä Viron kirjallisuuden seuran kanssa. Tarton kirjallisuusfestivaaliin Prima Vista osallistuttiin esittelemällä S. Oksasen romaani Stalinin lehmät ja järjestämällä kirjailijakahvila (A. Lappi, V. Korhonen, T. Konti, S. Oksanen) yhteistyössä Tampere-talon kanssa. Pohjoismaisella kirjastoviikolla avattiin näyttely Rudolf Koivu-palkituista teoksista Läänemaan keskuskirjastossa Haapsalussa.

Suomen Viron-instituutin yhteistyö Suomen suurlähetystön kanssa jatkui muun muassa Narvassa 16.–20.5. Suomi-päivien puitteissa. Päivien aikana järjestettiin instituutin toimesta erilaisten näyttelyiden lisäksi historiaseminaari Narvan museossa sekä päivien päätapahtumaksi muodostunut ulkoilmakonsertti Narvan linnoituksen pihalla. Konsertissa Narvan sinfoniaorkesteri soitti kapellimestari Esa Heikkilän johdolla suomalaista musiikkia. Suurlähetystön kanssa yhteistyössä toimii myös Tallinnan elokuva-sarja. Suurlähetystö tukee instituutin koulutustoimintaa järjestämällä kevätseminaarin päätteeksi vastaanoton ja palkitsemalla vuosittain yhden ansioituneen suomenopettajan. Tallinnassa on suurlähettiläs Jaakko Blombergin ehdotuksen mukaan järjestetty toimintavuoden aikana säännöllisesti yhteistyökokouksia, joissa suurlähetystön kulttuuri-osasto ja instituutti ovat esitelleet toimintasuunnitelmiaan ja käsitelleet tulevia yhteistyöprojekteja.

Viljandin perinnesuoritusfestivaalin yhteydessä instituutti järjesti oheistapahtuman Inkeri-talossa ja sen pihalla. Tarton osasto järjesti Suomi-infopisteen ja suomalaiset vapaaehtoiset esiintyjät (Pumpun Henki, Pömpeli, Rimpsaus, Rettelo – yhteensä 10 ilmaiskonserttia neljän päivän aikana 22.–25.7.) Inkeri-talon pihalle. Suurlähetystön puolesta tarjottiin järjestäjille, kulttuurivaikuttajille ja toimittajille mahdollisuus vaihtaa festarikokemuksia ja tutustua suomalaisiin esiintyjiin cocktail-tilaisuuden merkeissä. Tarkoituksena oli muodostaa Suomi-oheistapahtumasta jokavuotinen perinne. Talon sijainti festarialueen reunalla on loistava, ja tunnelma avaralla pihalla oli rento suomalaisesiintyjien soittaessa. Rimpsaus-yhtye lahjoitti instituutille ja Suomen suurlähetystölle viisikielisen kanteleen. Järvelän Pikku Pelimannit oli yksi FOLKin pääesiintyjistä, ja sen vetäjä Mauno Järvelä matkusti instituutin kustannuksella Viroon jo aiemmin opettaakseen yhdessä Timo Ala-Kotilan kanssa Eesti Etno 2004 -leirin noin sataa nuorta musiikkia.

SUOMEN VIRON- INSTITUUTIN OHJELMATOIMINTA KEVÄTKAUDELLA 2004

Talinnassa

- 1.1. Kalervo Hovin kirjan *Kuld Lõvi ja Kultase ajal: Tallinna restoranikultuuri ajalugu 1918-1940* (kääntäjä Piret Saluri) esittelytilaisuus kahvilassa Café Anglais.
- 15.1. Taidemaalari Anne Rossin näyttelyn avajaiset.
- 2.2. Linda Viidingin muistoilta Kirjailijaliiton salissa. Illan juontajana oli Kaarel Tarand, esitelmän piti Liivia Viitol, ja Linda Viidingiä muistelivat Mari Tarand ja Anni Kreem. Esillä oli valokuvia ja kirjoja Linda Viidingin kokoelmista ja kuunneltiin muistelmia ääninauhalta.
- 13.2. Markku Eskelinen Eesti Keele Instituutin luennoijana (*Six problems in search of a solution: the challenge of cybertextuality and ludology to literary theory*)
- 2.2. Organisaation NYTKIS (Naisjärjestöt yhteistyössä) johtajan, poliitikko Taina Riskin kokemuksia ja näkemyksiä tasa-arvolain voimaantulosta, toimimisesta EU:ssa ja Suomessa sekä naisten mahdollisuuksista politiikassa.
- 3.3. Kansainvälinen naistenpäivä. Kirjailija Jarkko Laine: Mihin tarvitaan naiskirjailijaa?
- 20.–21.3. Suomenopettajien kevätseminaari Suomen kieli – who cares? Viron kirjailijaliiton salissa. FT Pirjo Hiidenmaa (Helsingin yliopisto) pohti suomen kielen nykytilaa ja tulevaisuutta kirjansa *Suomen kieli – who cares* kautta, Sini Sovijärvi esitteli YLE:n *Supisuomea-sarjan* materiaaleja, Järvi Lipasti kartoitti Suomen Viron-instituutin suomenopettajien koulutusta ja sen tulevaisuutta, FT Eila Hämäläinen (Helsingin yliopisto) käsitteli suomen kielen uusia oppimateriaaleja, mm. *Mitä kuuluu? Suomen kielen kuuntelu- ja ääntämisharjoituksia*, Pertti Pyhtilä esitteli instituutin nettiopetusmateriaaleja (<http://www.finst.ee/vorguope>), ja Milena Salonen kertoi Suomen kirjallisuusvuodesta 2003. Suomen suurlähettiläs Jaakko Blomberg järjesti seminaarin osallistujille buffet-lounaan lähetystössä.
- 3.3. Kirjallisuustieteilijä Heikki Länsisalo: V. A. Koskenniemi – lyyrinen pessimisti ja Hitlerin Saksan ystävä. Koskenniemen runoja luki Milena Salonen ja vironnoksiaan niistä Tiina Pappel.
- 3.3. Kirjallisuusiltapäivä Fantasiakirjallisuus Suomessa ja Virossa Viron lastenkirjallisuuden tiedotuskeskuksessa. Kalevalan uudesta käytöstä kertoi Milena Salonen, eepin ja myyttisen aineksen paluusta Berk Vaher. Kirjailijavieras Tomi Kontio kertoi teoksistaan *Keväällä isä sai siivet* ja *Austraasian viimeiset lapset*.
- 1.4. Historiantutkija, professori Antti Laine: Luovutetun Karjalan kohtalo 1940–1941. Esitelmää kommentoi Martti Turtola.

- 4.4. Hella Wuolijoen muistelmien kolmannen osan *Minust sai ärinaine ehk Valge vares 1908-1918* esittelytilaisuus. Kirjan kääntäjä oli Endel Malle-
ne, jonka työn on saattanut loppuun Meelik Mallene. Hella Wuolijoesta
ja hänen muistelmistaan puhuivat Kristiina Koskivaara ja Oskar Kruus,
katkelmia kirjasta luki näyttelijä Kersti Kreismann, ja puheenvuoron ti-
laisuudessa käytti myös Suomen ulkoministeri Erkki Tuomioja.
- 4.4. Runebergin juhlavuoden konsertti- ja luentotilaisuus Mustapäiden talos-
sa. Musiikkiteeilijä Jukka Tiilikainen: Runeberg Sibeliuksen innoittaja-
na. Konserttiosuudessa esitti Sibeliuksen Runebergin teksteihin säveltä-
miä lauluja sopraano Laura Pyrrö säestäjänään Tiina Laitila. Runebergin
runoja luki viroksi näyttelijä Ardo-Ran Varres.
- 3.4. Vappukonsertti ”Sõpruse puiestee ja Scandinavian Music Group – SMG”
(yhteistyössä OÜ Odessa Recordsin kanssa) Zelluloos-vapaa-ajankeskuk-
sessa.
- 5.5. Kevätkonsertti Viron musiikkiakatemia kamarisalissa. Tuula Paavola
(altto) ja Colin Hansen (piano). Ohjelmassa Sibelius, Merikanto, Britten,
Rahmaninov, Montsalvage.
- 8.5. EU-tiedotuspäivillä ”EU- 25 Fair” instituutin edustajina Turtola, Salonen
ja Väli. Tallinna Kanutiaia Noortemaja esitti katkelman valmistamastaan
Härrä Huu -esityksestä.
- 11.5. Suomen ja Viron yhteisseminaari Hyvinvointivaltio – Heaoluriik Viru-
hotellin konferenssikeskuksessa.
- 5.5. 101 vuotta Sibeliuksen 1. konserttimatkasta Viroon. Professori Glenda
Dawn Goss: The Kalevala’s Kullervo: From Literary Myth to Mythic
Symphony. Timo Koivusalon elokuva *Sibelius* Kinomajassa.
- 4.5. Sofi Oksasen kirjan *Stalini lehmä* (kääntäjä Tauno Vahter) esittelytilai-
suus. Sofi Oksanen instituutin vieraana.
- 3.6. Eero Paloheimon kirjan *Tuleviku Euroopa* (kääntäjä Kalle Kurg) esittely-
tilaisuus.
- 5.6. Tanssitaiteilija Mikko Orpanan tanssiesitys *Valtiomies II* Vanhan-
kaupungin päivien aikana Kanuti Gildi SAALissa.
- 16.–19.6. Suomi-päivät Narvassa Suomen suurlähetystön kanssa.
Historiaseminaari Suomen ja Narvan suhteista. Juhlakonsertissa Narvan
linnoituksen pihalla Narvan sinfoniaorkesteria johti kapellimestari Esa
Heikkilä, ohjelmassa mm. Sibeliuksen *Finlandia* ja uusia sovituksia suo-
malaisista kansansävelmistä. Narvassa kuukauden ajan instituutin kiertä-
viä näyttelyitä.
- 6.6. Seppo Zetterbergin kirjan *Jüri Vilmsi surm* (kääntäjä Erkki Bahovski)
esittelytilaisuus Viron kirjailijaliiton salissa. Zetterbergin esitelmää aihees-
ta kommentoi historioitsija Eero Medijainen.

Tartossa

- 30.1. Pohjoismaisten Seppäpäivien avajaisseminaarissa rehtori Olavi Osaran esitelmä Seppiä koulutus Suomessa (tulkkasi Järvi Lipasti, ekskursio ja instituutin esittely sepille englanniksi Pertti Pyhtilä).
- 31.1. Viron radion suomenkielisen toimittajan Jyri Oll'in muistoilta Tallinnassa.
- 4.–8.2. Tarton Forseliuksen kirjallisuuslukion opiskelijoiden projektimatka ystävyyskouluun Forssaan, kirjallisuusfestivaalille *Henki ja Elämä* Urjalassa ja Tampereella, mukana Järvi Lipasti.
- 4.2. RENET-kielistudioesittely instituutissa ja RENET-kielistudiomainos Opettaja-lehteen, Matti Nuotio.
- 11.2. Timo Santalan näyttelyn avajaiset ja instituutin toiminnan esittely Tarton maakunnan kirjastoväelle Kõrveküllassa.
- 12.2. Vello Saage XII -lausuntakilpailu, jossa osallistujille esiintyi Margus Jaanovits ja juryn jäsenenä toimi Tampere-talon isäntä Sakari Neuvonen.
- 8.3. Naiskirjallisuusseminaari Naisnägemus fantasia- ja tieteiskirjallisuudesta yhteistyössä Viron kirjallisuuden seuran kanssa. Esiintyi vt.prof. Markku Soikkeli Turun yliopistosta, Jüri Kallas.
- 11.–13.3. prof. Lea Pulkkisen Granö-luento *A longitudinal study on social development as an impetus to a school reform towards an integrated school day* ja seminaari *Genetic and environmental factors in adolescent behavior* yhteistyössä Tarton yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan dekaanin Jüri Allikin, Avoimen yliopiston ja Tarton yliopiston multimediakeskuksen kanssa.
- 27.–29.3. RING2004-koulutus Viljandissa. Toimitusjohtaja Hannu Koistinen esitteli sähkökanteleitaan.
- 3.4. Suomalaisten pääsiäisherkkujen valmistus Uudenmaan Marttojen toiminnanjohtajan Anne Lempisen johdolla.
- 8.4. AGRICOLA 2004 – suomen kielen olympialaiset Tartossa yhteistyössä Viron opetus- ja tiedeministeriön, Tarton yliopiston ja Tallinnan pedagogisen yliopiston kanssa. Vierailu Tarton Lelumuseoon, vieraana Hannu Salmi Heurekaan Viro-projektista.
- 14.4. Esa Koukkarin Tares & püstkojas -esitelmä ja kirjan *Kodasta kuulaan – pertistä kerkaan* esittelytilaisuus yhteistyössä Tõnu Seilenthalin kanssa.
- 21.–22.4. prof. Aila Lauhan Granö-luento ja seminaari *The social and political role of the Lutheran church in Finland in the 20th century*, seminaari Villa Tammekannissa *The Finnish churches in the Cold War* yhteistyössä Tarton yliopiston teologisen tiedekunnan dekaanin Riho Altnurmen ja Tarton yliopiston multimediakeskuksen kanssa.
- 27.–30.4. ReiluKauppa-liikkeen esittely Ylioppilaiden kevätpäivillä yhteistyössä suomalaisten opiskelijoiden kanssa.
- 7.–8.5. PRIMA VISTA -kirjafestivaalilla vieraana Sofi Oksanen.

- Suomen Kauneimmat Kirjat 2002 ja 2003 -näyttely Tarton yliopiston kirjastossa. Viron kirjallisuuden seuran Kirjataiteen sarjassa piti luennon graafisen suunnittelun koulutuksesta Suomessa Teemu Lipasti. Virtuaalkass 2004 -arvostelukilpailun palkintojen jako.
- 21.5. Vanemuise Kultuuri Tänav -tapahtumassa tuohimestari Hannu Rötkö työpajoinen: <http://www.finst.ee/tohu2004.htm>. Kyykkäkisa.
- 5.5. Seppeleenlasku Kalevipojan patsaalle yhteistyössä suurlähetystön kanssa Espoon ja Oulun sotaveteraanien kuorojen konserttivierailun johdosta.
- 4.6. Kuhu kadus lapsepõlv? (Mihin hävisi lapsuus?) -seminaari yhteistyössä Eesti Perekasvatuse Instituutin kanssa. Seminaarissa esiintyivät prof. Anja-Riitta Lahikainen Tampereen yliopistosta, Marjatta Kalliala Helsingin yliopistosta, prof. Maria Tilk Tallinnan pedagogisesta yliopistosta ja dos. Inger Kraav Tarton yliopistosta.
- 29.6. Perttu Rastas esitteli Kiasmaa ja sen mediataiteen kokoelmia ensimmäisessä Tarton Taiteiden yössä.
- 22.–25.7. Viljandin folkfestivaaleilla esiintyivät Mauno Järvelä ja JPP, Suomi-oheistapahtumassa Rettelo, Pömpeli, Rimpsaus, Pumpun Henki. Yhteistyössä suurlähetystön, FIMIC:n, Finland Festivalin ja MEK:n kanssa.
- 31.8. Tarton yliopiston maantieteen professorin Ott Kursin läksiäisluento. Suomesta vieraana akateemikko Olavi Granö. Artikkelit Terra-lehteen.

SUOMEN VIRON-INSTITUUTIN OHJELMATOIMINTA SYYSKAUDELLE 2004

Tallinna

- 16.–20.8. Suomen kielen opettajien kesäkurssi Turussa. Kurssille osallistui 26 suomenopettajaa. Majoittuminen Piikkiössä, Varsinais-Suomen maaseutuoppilaitoksen yhteydessä Tuorlan majatalossa. Opetus tapahtui oppilaitoksen luentosalissa. Kurssin avauspäivänä Turun yliopiston rehtori ja Viron kunniakonsuli Keijo Virtasen vastaanotto; isäntä kertoi suomalaisten yliopistojen historiasta, turkulaisesta kulttuurista ja kunniakonsulin työstä. Suomen kielen intensiivikurssin opettajana toimi Turun yliopiston dosentti Kirsti Siitonen. Turun ammatillisessa aikuiskoulutuskeskuksessa tutustuminen suomi vieraana kielenä opetukseen, keskustelua ammatillisen kieltenopetuksen ongelma-alueista ja opetusmateriaaleista. Turun ammatti-instituutissa tutustuminen maahanmuuttajien opetukseen ja opetusmateriaaleihin sekä opetuksen ongelma-alueisiin, tuleviin projekteihin ja kehitysnäkyymiin. Kurssin aikana tehtiin oppimateriaali-projektin yhteydessä katsaus virolaisten suomenopettajien opetustilanteeseen, opetettaviin ryhmiin ja ongelma-alueisiin sekä käytössä oleviin oppimateriaaleihin. Oppimateriaalin tuottamisen koulutuksen tiimin (Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus) edustajien kanssa neuvoteltiin

- oppimateriaaliprojektista. Lisäksi kurssilla vierailtiin 775-vuotisjuhlaansa viettävän Turun kaupungin Taiteiden yössä sekä käytiin Turun musiikkijuhlien konsertissa VPK-talolla. Suomen suurlähetystön ministerineuvos Roberto Tanzi-Albi isännöi Panimoravintola Koulussa pidettyä lähetystön vastaanottoa.
- 8.8. Äänitaiteilija Juha Valkeapää neljännen Suomalais-ugrilaisen maailmankongressin kulttuuriohjelmassa Von Krahliissa yhdessä Siperian joikuja esittävän Éva Kanalasin ja virolaisen Improloon kanssa.
- 8.8. Juha Valkeapään ja unkarilaisen Valyn performanssi *Tragedian synty* E.Vilden kotimuseossa. Yhteistyössä Unkarin instituutin kanssa.
- 18.8. *Jumalan Morsian* elokuva, Suomalais-ugrilainen maailmankongressi.
- 8.8. Instituutin syyskauden avajaiskonsertti, Vanalinna muusikamaja. Raisa Vaarna (sopraano) ja Tuula Hällström (piano) esittivät mm. Hannikaisen ja Kuulan lauluja.
- 9.9. Viron teatteri- ja musiikkimuseossa konferenssi Soome ja Eesti muusikasuhdet. Konferenssissa esiintyivät Maris Kirme Tallinnan pedagogisesta yliopistosta (Suomen ja Viron musiikkisuhteet: haavekuvia ja realismia), musiikkitieteilijä Outi Jyrhämä (Arvo Pärtin ja Erkki Salmenhaaran tuotantojen yhtymäkohtia), säveltäjä Alo Põldmäe (Ludvig Juht, Helsingin kaupunginorkesteri ja Jean Sibelius), kuoronjohtaja Roman Toi (Virolaisen ja suomalaisen kuoromusiikin kohtaaminen Torontossa), Kansallisooppera Estoniasta Arne Mikk (Aino Kallas ja Eduard Tubinan oopperat), Martti Turtola (Aino Kallaksen teemat Tauno Pylkkäsen ooperoissa) sekä musiikkitieteilijä Urve Lippus (Veljo Tormis – suomalainen säveltäjä). Säveltäjä Veljo Tormisin juontama konsertti, jossa Viron TV:n tyttökuoro lauloi Tormisin Suomi-aiheisia sävellyksiä Arne Saluverin johdolla.
- 10.–11.9. Tauno Pylkkäsen oopperan *Mare ja hänen poikansa* konserttiesitykset Estonian konserttialissa. Konserttiesitykset nauhoitettiin levy-yhtiö Ondinen tulevaa äänitettä varten. Tarton osasto toi bussilliset kuulijoita Tartosta ja Viljandista.
- 10.10. Joensuun yliopiston tutkija Matti Kosonen: Virolaisten pidätykset ja vangitsemiset Suomessa toisen maailmansodan aikana.
- 7.10. Helsinki Computer Orchestran konsertti Viron Musiikkiakatemian syysfestivalilla.
- 10.10. Max Jakobsonin kirjan *Talvesõja diplomaatia* (kääntäjä Olavi Teppan) esittelytilaisuus. Kirjailijan kanssa keskusteli Indrek Tarand.
- 2.11. Teija Isohauta Alvar Aalto -museosta: Alvar Aalto Design Viron kansalliskirjastossa.
- 11.–12.11. Seminaari ”C. G. Mannerheim sotilasjohtajana” Viru-hotellin konferenssi-keskuksessa. Esitelmöjinä Martti Turtola, kenraali Ermei Kanninen, tohtori Kari Selen, historioitsija Toomas Hiio, tohtori Hannes Walter, pro-

- fessori Otto Manninen, tohtori Silvi Hietanen, tohtori Lasse Laaksonen sekä tutkija Raul Kuutma, eversti Pasi Kesseli ja tohtori Markku Jokisipilä. Yhteistyössä Suomen sotahistorian komission ja yhdistyksen Champion of Liberty kanssa seminaari aiheesta.
- 12.12. Helene Schjerfbeck. Suomen taidemuseo Ateneumin intendentin Leena Ahtola-Moorhousen luento Schjerfbeckistä taiteilijana ja kirjailijana Jarkko Laineen esitelmä Schjerfbeckin elämäntyöhön vaikuttaneesta runoilijasta Edith Södergranista Viron kansalliskirjastossa. Teater Variuksen näytelmän *Värvide igatsus – Helen Schjerfbeck* ensi-ilta ja vastaanotto kirjaston kahvilassa.
- 8.12. Viivi ja Wagner -sarjakuvanäyttelyn avajaiset ja Muumi-lehden ensimmäisen vironkielisen numeron esittelytilaisuus.
- 12.12. Martti Turtolan läksiäisvastaanotto Viron kirjailijaliiton salissa. Musiikista vastasi Viron rajavartioston puhallinorkesteri. Läksiäispuheen piti historioitsija Mati Õun, runoja luki näyttelijä Indrek Birkan Laidoner-museosta ja Viron kansallisoopperan tervehdyksen esitti Arne Mikk yhdessä nuorten oopperalaulajien Angelika Mikkin ja Andres Kösterin kanssa.

Tartto

- 16.–20.8. Suomenopettajain kesäkurssi Turussa (ks. Tallinna).
- 31.8. TY:n maantieteen professorin Ott Kursin läksiäisluento, instituutilta karttoja lahjaksi ja Suomesta vieraana akateemikko Olavi Granö.
- 6.9. Viivi ja Wagner -sarjakuvanäyttelyn avajaiset. Paikalla Arktinen Banaani -kustantamon Harto Pasonen ja sarjakuvien Viroon-tuoja Meelik Malene Bulls Pressistä.
- 13.–17.9. Jarmo Valkolan luentosarja Kaurismäki and his precedessors yhteistyössä Tarton yliopiston kanssa.
- 27.–28.9. Helka Ketonen: ”Valtion taidemuseon EU-hankkeet” Narvassa Viron museoyhdistyksen seminaarissa ”EU & museot”.
- 28.–29.9. Kansanterveyslaitoksen pääjohtajan Pekka Puskan Granö-luento: *The North Karelia Project in Finland and lessons for global chronic disease prevention* (28.8. Linkbergin auditoriossa, dos. Raul Kiivet) ja seminaari Villa Tammekannissa.
- 1.10. Tutkija Tuija Saarinen: Suomalainen kahvinjuonti. Sosiaali- ja kulttuurihistoriaa. Yhteistyössä Tarton Avoimen yliopiston kanssa
- 1.–3.10. Suomalais-virolainen konferenssi ”Culture Change and Worldview: Finno-Ugrians, Siberian Indigenous Peoples and the Others” yhteistyössä Tarton yliopiston etnologian laitoksen kanssa.
- 8.10. Viron lukiolaisten Suomen kulttuurin päivä - Aleksis Kiven päivä Forselius-lukiossa. Ryhmätöitä lukiolaisille ohjasivat Tarton suomalaiset.
- 18.10. Heimopäivillä Agnes Aljas esitelmöi Siidasta, Janne Saarikivi saamelaisista, Pyhtilä esitteli Saamelaiskulttuurin www-ensyklopedian, Paul

- Himman lyhytfilmejä yhteistyössä ERMIn kanssa.
- 2.–3.11. Kärđlan nukketeatteri Vantaan lasten ja nuorten kulttuuriviikoilla ON! esitykset Simsala-Pimsala ja Ihmeellinen huilu. Yhteensä 7 esitystä.
- 3.11. Tammsaaren Koulutien esittely Treffnerin lukiossa, Juhani Salokannel Pohjoismaisella kirjastoviikolla.
- 11.11. Rudolf Koivu -palkittujen teosten näyttelyn avajaiset Haapsalun kirjastossa.
- 14.11. Suomenkielinen esitys *Ihmeellinen huilu* Kärđlan nukketeatterissa
- 27.–28.11. Suomen kielen opettajien XXIII seminaari ulkosuomalaisuudesta. Lektoreina Helsingin yliopiston suomen kielen lehtori Hannele Jönsson-Korhola, ent. Tarton yliopiston suomen kielen lehtori Tiina Söderman, Helsingin yliopiston suomalaisen filologian professori Tapani Lehtinen, Siirtolaisuusinstituutin johtaja Olavi Koivukangas, Tromssan yliopiston suomen kielen lehtori Eira Söderholm, kasvatustieteiden maisteri Anja Karhunen, Suomi-seuran toiminnanjohtaja Paula Selenius, Tarton viron- ja inkerinsuomalaisia. Kahden uuden oppimateriaalin julkaiseminen: Ebe Talpsepp: *101 aukkotehtävää*, Maarja Keba ja Kadri Jaanits: *Harjutusi ja teemasid väljendite õpetamiseks soome keele tunnis*.
- 13.11. Oulun Poliisilaulajat Saalemin kirkossa.
- 13.11. Oulun Poliisilaulajat Elvan kulttuuritalolla.
- 3.12. Jorma Uotinen I.D.A.-tanssifestivaaleilla: *The man who never was*. Esityksen jälkeen suurlähetystön vastaanotto (Minna Halonen). Mukana ääni- ja videotaiteilija Joe Davidov, valaistustaiteilija Kaisa Salmi.
- 5.12. Itsenäisyysjuhla SOOME87 Tarton yliopiston juhlasalissa: suurlähettiläs Jaakko Blomberg, kaupunginjohtaja Laine Jänes, Tarton yliopiston vararehtori Ain Heinaru, ulkosuomalaisparlamentin varapj. Toivo Kabanen, suomen lehtori Janne Saarikivi, juhlapuhe Kulle Raig; suomalaisen koulun oppilaat, kanteleensoittaja Ülle Kärner, kitaransoittajat Kuldar Kudu ja hänen oppilaansa, suomalaisopiskelijoiden lauluyhtye. Juhlan jälkeen Tampere-talossa veteraaneille voileipäkakku ja marskinryppy, tervehdys kommodori Eero Karhuvaara.
- 12.12. Kauneimmat joululaulut Paavalin kirkossa.
- 6.12. Tarton Raatihuoneen kellot soittivat FINLANDIAa.
- 6.–10.12. Suomalaisen ruoan viikko Café Shakespearessa ja Tähtveren päiväkeskuksessa Inkeri-talossa.
- 20.12. johtaja Martti Turtolan läksiäisluento Soome ja Eesti valikud 1939. ja 1940. aastal Tarton yliopiston juhlasaliluentojen sarjassa. Luennon jälkeen vastaanotto yliopiston neuvoston salissa.

TOIMINTAVUODEN 2004 ELOKUVATOIMINTA

Kevätkaudella jatkui Tallinnassa yhteistyössä Suomen Viron-instituutin, Suomen suurlähetystön ja Suomen Elokuvasäätiön kanssa Aki Kaurismäen elokuvien sarja, jonka kai-

kissa näytännöissä oli ennätysmäärä yleisöä. Elokuvat esitettiin Tallinnan Kinomajassa aina kuukauden ensimmäisenä maanantaina. Tartossa Kaurismäen elokuvia näytettiin Satamateatterissa yhteistyössä Viron taideakatemian opiskelijan Henry Timuskin kanssa. Kaurismäki-sarja päättyi Tallinnassa Marja-Leena Hukkasen Kaurismäen tuotannon still-kuvien näyttelyyn Kinomajassa. Tartossa jatkettiin suomalaisen elokuvan Filmiklubia, joka oli osa Tarton yliopiston suomen kielen opiskelijoiden opinto-ohjelmaa. Tarton Filmiklubi toimii Viron kansallismuseon tiloissa. Tartossa kävi lisäksi eläkeläisten suomen kielen kerho katsomassa kevään aikana elokuvat *Mies vailla menneisyyttä*, *Nousukausi*, *Hylätyt talot*, *autiot pihat*, *Tie naisen sydämeen* ja *Tangokabaree*.

Tallinnan kevätkauden Kaurismäki-sarja:

- 1.1. Rikos ja rangaistus
- 2.2. Hamlet liikemaailmassa
- 2.3. Boheemielämää
- 5.4. Kauas pilvet karkaavat
- 5.5. Varjoja paratiisissa

Tarton kevätkauden Filmiklubi:

- 2.2. Näkymätön Elina
- 3.3. Vaarallista vapautta
- 31.3. Helmiä ja sikoja
- 4.4. Kahlekuningas

Syyskaudella tehtiin Tallinnassa päätös elokuvatoiminnan siirtämisestä elokuvateatteriin Sõprus, jonka kanssa käynnistetyn projektin kohdeyleisönä ovat lapset ja nuoret. Syksyn aikana toteutettiin muun muassa yhteistyössä Unkari-instituutin kanssa lastenelokuvan sarja *Sinasõprus Kinoga: Muinasjutuline soome-ugri* sekä instituutin ja lähetystön yhteistyönä *Lastehommikud Kinos Sõprus*. Tartossa jatkoi perinteisesti toimintaansa Filmiklubi.

Tallinnan lastenelokuvien sarja:

- 23.10. Rölli ja metsänhenki
- 24.10. Turilas ja Jäärä
- 30.10. Rölli ja metsänhenki
- 10.10. Turilas ja Jäärä
- 19.–21.11. “Lastehommikud”, Turilas ja Jäärä
- 18.12. Mauri Kunnas, Joulupukki ja noitarumpu, hyväntekeväisyysnäytäntö
- 12.12. Mauri Kunnas, Joulupukki ja noitarumpu Kinobussin elokuvanteon työpajassa
- 12.12. Mauri Kunnas, Joulupukki ja noitarumpu
- 12.12. Mauri Kunnas, Joulupukki ja noitarumpu
- 29.12. Mauri Kunnas, Joulupukki ja noitarumpu

Tarton Filmiklubin kevään ohjelma:

?	Sibelius
20.10.	Levottomat 3
3.11.	Vieraalla maalla
17.11.	Koirankynnenleikkaaja

TOIMINTAVUODEN 2004 NÄYTTELYTOIMINTA**Tallinnan näyttelykalenteri**

11.12.2003-

12.1.2004	Mika Kauraharju, Öinen valo – Öövalgus, valokuvia
15.1.–27.2.	Taidemaalari Anne Rossi, maalauksia
3.–22.3.	Suurlähettiläs Aarne Wuorimaan valokuvia Virosta
15.4.–31.5.	Seppä Seppo Riihonen, Tampere sepistatud piirdeiad, valokuvia
3.–31.5.	RAUDTULI -seminaarin yhteydessä pohjoismaisen sepäntyön näyttely Viron kansalliskirjastossa yhteistyössä muiden seminaarin järjestäjien kanssa
3.5.–15.5.	Varjoja Paratiisissa – Marja-Leena Hukkasen Aki Kaurismäen still-kuvien näyttely Kinomajassa yhteistyössä Suomen suurlähetystön kanssa
13.8.–2.9.	Jorma Rautapää, Purjeiden lumous – Purjede ilu, valokuvia
9.–30.9.	Graafika Triennale 2004, virolaisten graafikoiden töitä (Eesti Vabagraafikute Ühendus)
4.10.–4.11.	Anne Rantanen, Naisen kuva – Naise pilt, valokuvia
4.–27.11.	Alvar Aalto raamatukogud -näyttely Viron kansalliskirjastossa yhteistyössä Suomen suurlähetystön, Alvar Aalto –museon ja Viron kansalliskirjaston kanssa
5.–30.11.	Anita Keskinen, maalauksia
9.12.2004– 31.1.2005	Naine ja Siga – Viivi ja Wagner, sarjakuvanäyttely

Tarton näyttelykalenteri

10.1.–30.1.	Valokuvaaja Timo Santala, Matkakuvia Maasta, valokuvia
30.1.–29.2.	Seppä Seppo Riihonen, Tampere sepistatud piirdeiad, valokuvia
3.–29.3.	Suomen Aids-tukikeskuksen julisteet
29.3.–27.4.	Jorma Rautapää, Purjeiden lumous – Purjede ilu, valokuvia
12.5.–19.6.	Anne Rantanen, Naisen kuva, valokuvia
6.–29.9.	Viivi ja Wagner -sarjakuvanäyttely
4.–31.10.	Mart Trummal, valokuvanäyttely ”2x2 päeva Helsingis”
1.–31.11.	Mika Kauraharju, valokuvanäyttely Öövalgus
1.–31.12.	Lahden muotoiluinstituutin grafiikkanäyttely Lähedal ja kaugel – argipäeva mütoloogia

Kiertävät näyttelyt

Suomen Viron-instituutin Tarton toimipisteen organisoimana kiersi toimintavuoden aikana eri puolilla Viroa toistakymmentä erilaista näyttelyä. Näyttelyiden avaamisen yhteydessä järjestettiin yleensä myös avajaiset, joissa paikalla olivat mahdollisuuksien mukaan myös taiteilija ja instituutin henkilökuntaa.

Kevätkauden kiertäviä näyttelyitä olivat

Mika Kauraharjun valokuvanäyttely “Yön valo – Öövalgus”, Anne Rantasen valokuvanäyttely “Naisen kuva – Naise pilt”, Jorma Rautapään valokuvanäyttely “Purjeiden lumous – Purjede ilu”, Timo Santalan valokuvanäyttely “Matkakuvia Maalta – Reisipildid Maalt”, Juha Leppäsen valokuvanäyttely “This time – See aeg”, Mika Turkian valokuvanäyttely “Poron elämää – Põdra elu”, Philippe Gueissazin, Kari Palsilan ja Gary Wornellin valokuvanäyttely “Blink Finland”, Mart Trummalin valokuvanäyttely “Valokuvia Lapista – Lapimaa fotod”, Janika Kronbergin valokuvanäyttely “Muistoja omalta saareltani – Mälestusi oma saarest”, Raine A. Sahrmanin valokuvanäyttely “Luonnon värejä – Looduse värvid”, Suomen AIDS-tukikeskuksen turvaseksijulisteita vuosilta 1986–2003, Ani Lifländerin mattonäyttely, Urmas Nemvaltsin karikatyyrit (virtuaalinäyttely 2004), Kaj Stenvallin “Ankat – Pardid”, Muuminäyttely, sarjakuvanäyttely “Viivi ja Wagner” sekä Kirjailijakuvia I ja II sekä Rudolf Koivu -palkittujen kirjojen näyttely.

Kiertonäyttelyt olivat esillä toimintavuonna seuraavissa paikoissa:

Elva kultuurikeskus (Tartumaa), Elva raekoda (Tartumaa), (gallerii Lammas (Otepääl, Valgamaa), Hageri rahvamaja (Raplamaa), Iisaku muuseum (Ida-Virumaa), Jäneda muuseum (Järvamaa), Järva-Jaani kultuurimaja (Järvamaa), Järvamaa keskraamatukogu (Paide), Kareda valla raamatukogu (Järvamaa), Karksi-Nuia rahvamaja (Viljandimaa), Keila kultuurikeskus (Harjumaa), Kihnu rahvamaja (Pärnumaa), Kiviõli Kunstide Kool (Ida-Virumaa), Kohtla-Järve raamatukogu (Ida-Virumaa), Konguta rahvamaja (Tartumaa), Kõrveküla raamatukogu (Tartumaa), Kuressaare kultuurikeskus (Saaremaa), Lilli rahvamaja (Viljandimaa), Lohkva raamatukogu (Tartumaa), Loksa kultuurimaja (Harjumaa), Luunja raamatukogu (Tartumaa), Läänema maakonna keskraamatukogu (Haapsalu), Läänema keskraamatukogu lasteosakond (Haapsalu), Maarja galerii (Põlva), Oisu raamatukogu (Järvamaa), Orava raamatukogu (Põlvamaa), Parksepa raamatukogu (Võrumaa), Parksepa rahvamaja (Võrumaa), Põlva keskraamatukogu, Rannu rahvamaja (Tartumaa), Riisipere kultuurimaja (Harjumaa), Ruusmäe rahvamaja (Võrumaa), Soomepoiste muuseum Äksis (Tartumaa), Suure-Jaani raamatukogu (Viljandimaa), Taikse raamatukogu (Järvamaa), Tamsalu kultuurimaja (Lääne-Virumaa), Tartu Forse-liuse Gümnaasium, Tartu Pildikoridor (Soome Instituut), Tartumaa muuseum (Elva), Tori rahvamaja (Pärnumaa), Tõrva kirik-kammersaal (Valgamaa), Tõstamaa rahvamaja (Pärnumaa), Tsirguliina keskkool (Valgamaa), TÜ Narva Kolledž (Ida-Virumaa), Valga muuseum (Valgamaa), Varbla põhikool (Pärnumaa), Vastse-Kuuste raamatukogu (Põlvamaa), Võru kultuurimaja Kannel (Võrumaa), Vändra raamatukogu (Pärnumaa).